

Zpráva ze zasedání komise EurEau pro pitnou vodu EU1 v Rumunsku

Radka Hušková

Ve dnech 23.–24. 10. 2019 se konalo jednání komise EurEau pro pitnou vodu EU1 v Bukurešti pod záštitou společnosti APA Nova.

Vrcholným představitelům EurEau skončilo funkční období a na jaře tohoto roku proběhly v EurEau volby. Novou prezidentkou EurEau se stala Claudia Castell-Exner z Německa, která byla dlouhodobě členkou EU1. Došlo ke změnám na postu předsedů všech tří komisí EurEau. Podzimní jednání EU1 řídil nově zvolený předseda, Tom Leahy z Irska.

Jednání se zúčastnilo 35 členů EU1 z 28 členských států, John Leamy – nový koordinátor EU1, za sekretariát EurEau byla přítomna Carla Chiaretti, odpovědná za politiku EurEau. Tom Leahy přivítal nové členy EU1 a poděkoval za práci těm, kteří svou činnost v EU1 ukončili. Na úvod pak představil svoji vizi, jak budou další jednání EU1 probíhat. Vždy bude zasedat celá komise EU1. Základem by měl být dvouletý pracovní plán (2019–2021) v podobě sepsaného dokumentu a každé téma by mělo být detailně a do hloubky diskutováno. Ke každé projednávané problematice bude stanoven vedoucí týmu, který zpracuje první draft stanoviska EU1 a rozešle ho k týmovým připomínkám. Pro činnost EU1 považuje Tom Leahy za významné zpracování dotazníků k různým tématům. Ze závěrů se pak bude dále vycházet při diskusích a úpravách stanovisek EU1. Nově byl přehodnocen a upraven princip každoročních společných konferencí jednotlivých komisí a představenstva. Předpoklad je, že společná konference a jednání všech tří komisí a představenstva by se uskutečnilo po dvou letech.

Následně Carla Chiaretti informovala o aktuálním dění v Bruselu s možnými dopady na sektor vodního hospodářství. Z letošních květnových voleb do Evropského parlamentu (EP) pro období 2019–2024 vzešlo nové politické rozložení i Evropské komise. Předsedkyní Evropské komise se stala Ursula von der Leyenová, která vystřídá současného předsedu komise Jana-Clauda Junckera. Předsedou nového Evropského parlamentu byl zvolen italský socialistický poslanec David-Maria Sassoli. Dosavadního šéfa Evropské rady Donalda Tuska od letošního prosince nahradí Charles Michel, nynější belgický premiér. Křeslo obsadí na období nejméně do konce května 2022. Mezinárodní skupina pro management vodního hospodářství je složena z členů různých politických stran, s posunem směrem k levi. Tato fragmentace bude mít významný dopad na budoucí vyjednávání.

Novou ambicí Evropské komise je „nulové znečištění“, a to jak vody, tak vzduchu. Strategii je, aby se směřovalo k používání méně toxických, resp. netoxických látek. Následovala konstruktivní diskuse k navrženému plánu EU1, který byl dle vznesených připomínek doplněn a upraven. V následujících letech má EU1 tyto hlavní strategické cíle: Zlepšit důvěru občanů EU v odvětví vodního hospodářství, zavést dlouhodobou udržitelnou strategii pro pitnou vodu, zajistit, aby aktualizované evropské právní předpisy umožňovaly odvětví vodárenství nadále účinně

fungovat i v budoucnu a v neposlední řadě zajistit dlouhodobě finanční zdroje. K dosažení těchto dlouhodobých cílů EU1 přijme i opatření: činnost související s ovlivňováním směrnic a nařízení EU, výměna znalostí, osvědčených postupů a inovací mezi jednotlivými experty, aktivní spolupráce s ostatními sektory a veřejností.

Byla také vymezena role EU1 v rámci EurEau: EU1 sdružuje odborníky jmenované jejich národní asociací, kteří jsou pověřeni výměnou informací, přispívají diskusí k projednávaným tématům a otázkám souvisejícím s pitnou vodou. Úlohou členů EU1 je informovat, aktualizovat a poskytovat odborné znalosti EurEau o tématech týkajících se pitné vody, včetně přípravy nebo příspěvku ke stanoviskům EurEau a publikovaným dokumentům. Činnost EU1 se v období 2019–2021 zaměří na tyto otázky:

- Ochrana vody jako zranitelného zdroje, kde součástí bude zacílení na kontrolu mikropolutantů u zdroje a následné regulační kontroly.
- Budování efektivní strategie k minimalizaci přítomnosti mikropolutantů v životním prostředí.
- Přizpůsobení a zmírnění rostoucího dopadu změny klimatu na vodu.
- Zvyšování účinnosti vodních a energetických zdrojů ve vodním sektoru.
- Správa dlouhodobých aktiv v rychle se měnícím prostředí.
- Posílení provozní odolnosti a udržitelnosti vodohospodářských služeb.
- Zvyšování povědomí veřejnosti o vodním hospodářství.
- Podpora dlouhodobých strategických plánů investic a údržby.

EU1 má pět prioritních oblastí, na které se chce v dalším období zaměřit:

1. Ovlivňování novely Směrnice o pitné vodě.
2. Zlepšení důvěry v systém zásobování pitnou vodou z veřejného vodovodu.
3. Management plynulé dodávky pitné vody v kontextu extrémních klimatických událostí.
4. Sledování spojitosti mezi vodou, energií a uhlíkovou stopou.
5. Zlepšení efektivity provozování distribuční sítě se zaměřením na snižování ztrát vody.

Dalším tématem byla nová **Směrnice pro pitnou vodu** (DWD). Byly zrekapitulovány poslední události: dne 23. října 2018 Evropský parlament hlasoval ve Štrasburku o stanovisku k přepracovanému znění Směrnice o pitné vodě. Rada EU přijala obecný přístup ke Směrnici pro pitnou vodu dne 5. března 2019. Vzhledem k evropským volbám v květnu 2019 neprobíhala do konce září 2019 žádná interinstitucionální jednání. Poslanec Evropské

ho parlamentu Michel Dantin neusiloval o znovuzvolení a DWD má nového zpravodaje, europoslance Christophe Hansena z Lucemburska. Pro další pokračování jednání jsou aktuálně připraveny dvě, resp. tři verze DWD. Jednu verzi předkládá k diskusi Evropský parlament, v některých člancích odlišnou verzi předkládá Rada EU a existuje i původní návrh Evropské komise, která se bude snažit v rámci trialogů „vybojovat“ co nejvíce ze svých původních návrhů.

Dne 30. 9. 2019 odhlasoval ENVI výbor Evropského parlamentu zahájení trialogů k nové DWD. První trialog proběhl 7. 10. 2019 v konstruktivní atmosféře a vycházelo se ze schváleného obecného přístupu Rady EU. Všechny tři instituce věří v nalezení shody do konce tohoto roku. Jednání se podrobněji zaměřilo na tři témata: na otázku přístupu k pitné vodě, oblast informování veřejnosti a na látky s endokrinními účinky a parametry určenými ke sledování (bez stanovení limitů), jako jsou například mikroplasty. Další formální trialog proběhl 22. 10. 2019 a podkladem byl schválený obecný přístup. Během tohoto druhého trialogu se projednávaly přístup založený na riziku, sledované parametry a monitoring, a materiály v kontaktu s pitnou vodou. Už z předchozích jednání vzešla obava, že k provádění nového článku 10a, který se týká materiálů v kontaktu s vodou, budou zapotřebí dodatečné finanční zdroje. K této problematice se zpracovává studie a finanční posouzení. Termíny dalších trialogů byly stanoveny na 19. 11. a 3. 12. 2019. K jednání je několik okruhů: kvalitativní parametry, přístup na podkladě rizika (risk assessment X hazard assessment), látky s endokrinními účinky, přístup k vodě, informace veřejnosti, ztráty vody.

Dalším projednávaným tématem komise EU1 byla **léčiva v životním prostředí**. Dne 11. března 2019 představila Evropská komise dlouho očekávaný strategický přístup k léčivům v životním prostředí. Na straně EU1 je zpracováno stanovisko, které odráží postoj EurEau. Pracovní skupina připravuje v současné době písemnou reakci na strategii Evropské komise o léčivech v oblasti životního prostředí, neboť zveřejněná strategie je pro EurEau poněkud zklamáním. Zástupci EurEau se setkali s DG ENVI a požádali o schůzku s DG SANTE, ale stále se čeká na navržení data schůzky. Noví komisaři mají následující politické platformy: nová „zelená“ dohoda a ambice nulového znečištění.

K **problematice mikroplastů** byla diskutována nedávno vydaná zpráva ze strany Světové zdravotnické organizace (WHO), kde se uvádí zejména, že mikroplasty jsou v životním prostředí všudypřítomné a byly detekovány v širokém rozmezí koncentrací v mořské vodě, odpadní vodě, ve vodě jako takové, v potravě, ve vzduchu a v pitné vodě, a to jak v balené, tak ve vodě z veřejného vodovodu. Údaje o výskytu mikroplastů v pitné vodě jsou v současné době omezené, existuje několik spolehlivých studií, které prezentují výsledky dosažené různými metodami analýzy a různým způsobem odběru vzorků.

Potenciální rizika spojená s mikroplasty mají tři formy: fyzikální částice, chemikálie a mikrobiální patogeny jako součást biofilmů. Na základě omezeně dostupných důkazů představují chemické látky a biofilmy spojené s mikroplasty v pitné vodě nízké riziko pro zdraví člověka. Existují omezené důkazy toho, že klíčovými zdroji znečištění vod mikroplasty jsou odtoky odpadní vody. Optimalizované čištění odpadních vod (a pitné vody) může odstranit mikroplasty s vysokou účinností. Významnou část populace, kde není odpovídající způsob čištění odpadních vod, budou ohrožovat lidské zdraví více mikrobiální patogeny a další chemikálie než mikroplasty.

WHO doporučuje, aby dodavatelé pitné vody i nadále upřednostňovali odstraňování mikrobiálních patogenů a chemikálií z pitné vody, u kterých jsou známa významná rizika pro lidské zdraví. Jako součást posouzení rizik a navržených opatření by výrobci a dodavatelé pitné vody měli zajistit, aby kontrolní

opatření byla účinná, včetně optimalizace procesů úpravy vody tak, aby vyrobená voda byla mikrobiologicky nezávadná a byly odstraněny suspendované částice (dosažení co nejnižšího zákalu). Tím dojde zároveň i k odstraňování částic mikroplastů. V současné době není nutné zavádět rutinní monitorování mikroplastů v pitné vodě. Bez ohledu na jakékoli riziko pro lidské zdraví, které představuje vystavení člověka mikroplastům v pitné vodě, by měli tvůrci politik a veřejnost přijmout opatření k lepšímu nakládání s plasty jako takovými. Mělo by dojít k omezení používání plastů, pokud je to možné.

GŘ pro zemědělství (DG AGRI) zveřejnilo v červnu 2018 návrhy **společné zemědělské politiky** pro roce 2020. O návrzích se v současné době diskutuje v EP a v Radě EU. Zástupci EurEau zpracovali stanovisko k této problematice a jsou si vědomi toho, že Evropská komise pracuje na propojení zemědělství a vodního hospodářství a připravuje veřejné konzultace na obecnější téma: dopad zemědělství na vodní zdroje. EurEau pracuje na dokumentu, který se týká spolupráce mezi vodárenskými společnostmi a zemědělci. V dokumentu jsou uvedeny příklady

spolupráce v některých státech Evropské unie. Pro Českou republiku je uváděna spolupráce na úrovni Národního akčního plánu pro udržitelné používání pesticidů.

Evropská komise zveřejnila zprávu o „národních akčních plánech členských států a o vývoji při realizaci směrnice 2009/128/ES o udržitelném používání pesticidů“. O zprávě z vlastní podnětu hlasovaly výbory ENVI a AGRI. EurEau v průběhu procesu navrhla změny. Evropský parlament o zprávě na plenárním zasedání také hlasoval. Je třeba si uvědomit, že účinné látky (někdy i metabolity účinných látek) mohou způsobovat problémy s kvalitou pitné vody. DG SANTE pozvalo

společnost EurEau na první seminář na téma Vypracování konkrétních cílů ochrany pro posuzování environmentálních rizik přípravků na ochranu rostlin (PPP). Zástupci Dánska (Dorte Skraem, Per Grønvald) prezentovali přítomným opatření spojená s ochranou vodních zdrojů v Dánsku, která představují zákaz postřiku pesticidy v okolí jímání vody. Ovšem stále existují nejasnosti v detailech provádění těchto opatření.

K **problematice sucha** proběhla v průběhu minulého zasedání EU1 diskuse, ve které každý člen informoval o své národní situaci. Následně bylo rozhodnuto, že by měla být sepsána provozní a jiná opatření, která mají být přijata ke zvýšení odolnosti systému zásobování vodou v kontextu sucha. Byl zpracován dotazník, na základě kterého bude zpracováno stanovisko EurEau. Bylo zasláno 13 odpovědí k datu říjnového jednání EU1 včetně České republiky (12 zemí, 13 asociací). Všechny úrovně státní správy hrají různou roli při zásobování pitnou vodou. Jsou aplikovány různé standardy, což v každém státě zajišťuje individuální přístup. Je zajímavé, že všechny členské státy Evropské unie stanovují plán pro řízení sucha, který doplňuje plán řízení povodí v souladu s Rámcovou vodní směrnicí (WFD). Vzhledem k rostoucímu významu řešení dopadů sucha EU1 doporučuje, že by zavedení plánů pro řízení sucha mohlo být pro členské státy Evropské unie povinné. Dalším bodem diskuse bylo přehodnotit WFD, která je zaměřena hlavně na množství vody.

Přiměřená dodávka pitné vody závisí na nabídce i poptávce. Uživatelé vody (spotřebitelé) hrají významnou roli. Opatření, která dodavatelé pitné vody často používají, jsou kampaně na zvyšování povědomí o účelném používání vody. Dalším opatřením, které úřady zavedly, jsou omezení týkající se spotřeby vody pro jiné než pitné účely. Obecně jsou tato opatření u domácností nedostatečně prosazována, což omezuje jejich účinnost. Existuje však více způsobů, jak učinit spotřebitele odpovědnými za odebrané množství vody. Jedním takovým je měření spotřeby vody a zavedení flexibilních tarifů ve špičkách a/nebo ročních obdobích. Dalším opatřením je zavedení schématu priority dodávky pitné vody.

V různých členských státech byla přijata odlišná provozní opatření k řešení dopadů sucha:

- Optimalizace využití různých vodních zdrojů.
- Využití vodních rezerv (dříve opuštěná povodí); snížení kvality vody v suchých obdobích znamená změny v technologickém procesu úpravy vody na vodu pitnou.
- Přívod vody ze souvisejících vodovodů s vyšší kapacitou.
- Povinnost zavlažovat v zemědělství v chladnějších hodinách a v noci.
- Poradenství spotřebitelům, jak šetřit vodou (komunikace).
- Zákaz používání pitné nebo povrchové vody k zavlažování pro neprofesionální zemědělství, veřejné zahrady apod.
- Snížení tlaku v systému přívodu vody.
- Omezení odpouštění vody.

Na provozování distribuční sítě pro zásobování pitnou vodou by se mělo pohlížet z komplexnějšího národního hlediska. Koordinací politiky mezi místními a regionálními vládami a propojením distribučních sítí lze dosáhnout účinnější dodávky pitné vody. V tomto směru je nezbytná solidarita mezi společnostmi, které vyrábějí a dodávají pitnou vodu.

Další témata, kterými se EU1 zabývala, byla Rámcová vodní směrnice, opětovné využívání vody, inovace a výzkum. Jednání pokračovalo plenární sekcí, které se účastnili všichni členové EurEau. Úvodní slovo měla prezidentka EurEau – Claudia Castel-Exner. Plenární sekce je shrnuta v článku Zápis z jednání představenstva EurEau v Rumunsku na str. 20–21 tohoto časopisu.

*Ing. Radka Hušková
Pražské vodovody a kanalizace, a. s.
předsedkyně odborné komise laboratoří SOVAK ČR*